

NENAD STEVOVIĆ

SPORTSKE LEGENDE LOVĆENCA

Vojvođanska varoš Lovćenac prepoznatljiv je toponim na bogatoj crnogorskoj iseljeničkoj mapi i predstavlja personifikaciju takozvane nove emigracije, tačnije migracionog procesa koji se odvijao nakon Drugog svjetskog rata tokom Agrarne reforme i kolonizacije. Statistika je zabilježila da se u tom periodu, dakle od 1945. do 1948. godine, u ovo mjesto naselilo 1.065 familija sa 5.919 članova, pretežno iz cetinjskog i barskog sreza,

Tokom proteklih decenija iz te sredine je ponikao i veliki broj javnih ličnosti koje su ostavile značajan trag u društvenom, političkom, kulturnom i sportskom životu, ne samo na jugoslovenskom prostoru već i širom svijeta. Upravo sport i sportski velikani Lovćenca su tema ovog teksta.

Treći reon protiv „crvene furije”

Fudbalska utakmica između reprezentacija Jugoslavije i Španije odigrana 30. novembra 1977. godine u Beogradu po mnogo čemu je zanimljiva i jedna je od onih koja je ostala duboko urezana u pamćenje ljubitelja „najvažnije sporedne stvari na svijetu” u tadašnjoj SFR Jugoslaviji.

Bila je to odlučujuća kvalifikaciona utakmica za odlazak na Svjetsko fudbalsko prvenstvo u Argentini naredne godine. Utakmica

koju su španski novinari nazvali „Bitka za Beograd” se igrala na stadionu Crvene zvezde, popularnoj Marakani, pred nevjerovatnih 100.000 gledalaca. Jedna od mnogih zanimljivosti koje su vezane za tu utakmicu je da su prvi i jedini put u reprezentaciji Jugoslavije zajedno u startnoj postavi nastupili braća Sušić - Sead i Safet. Španija je dobila utakmicu golom centrafora Ruben Kana, ali samo četiri minuta nakon njegovog gola dogodio se momenat koji se daleko više pamti od bilo kog drugog detalja tog kišnog dana. Temperamentni španski napadač Huan Gomes Gonsales Huanito je prilikom izlaska iz igre gestikulirao ka publici sa palcem na dolje, da bi mu neko sa zapadne tribine „odgovorio” staklenom flašicom koka-kole – direktno u glavu.

Autor ovog teksta je imao privilegiju da tog prohladnog novembarskog dana bude na tribinama Marakane sa nekoliko svojih drugova iz podmlatka Fudbalskog kluba Njegoš iz Lovćenca i stotinak starijih sugrađana koji su organizovano došli na utakmicu. A ostali

Kustudić u skoku, Popivoda br. 7, Jugoslavija – Španija, 1977.

stanovnici „Crne Gore u ravnici” kako su putopisci i novinari često nazivali Lovćenac, su imali jak razlog da pored televizijskih ekrana isprate svaki sekund te istorijske utakmice.

U startnoj postavi reprezentacije, znači među 11 najboljih fudbalera Jugoslavije, države koja je tada imala 22 miliona stanovnika, bila su i dva rođena Lovćenčanina. A Lovćenac je tada imao manje od 4.000 stanovnika. Legendarni fudbaleri Danilo Popivoda i Miodrag Kustudić su potomci crnogorskih iseljenika iz cetinjskog sreza koji su se nakon Drugog svjetskog rata naselili u vojvođansku varoš Sekić, kome su Crnogorci promijenili ime u Lovćenac da ih podseća na stari kraj. U jednom od svojih komentara u beogradskom listu „Sport” novinar Mato Vučinić, takođe Lovćenčanin, je zapisao: „Treći reon protiv crvene furije”. Iako je tom rečenicom mnoge čitaoce zbunio, novinar je želio ukazati na još jednu zanimljivost. Naime, maleni Lovćenac je urbanistički podijeljen na četiri dijela, kvarta, koji se nazivaju reoni i u kojima živi po 800-900 stanovnika. Danilo Popivoda i Miodrag Kustudić su iz istog, trećeg reona.

Danilo Popivoda je rođen 1. maja 1947. godine u Lovćencu đe je u lokalnom klubu započeo prve fudbalske korake. Kao profesionalac igrao je samo za dva kluba. Sa 18 godina je potpisao prvi profesionalni ugovor za *Olimpiju* iz Ljubljane i u tom klubu ostao narednih 10 sezona. Kada je napunio 28 godina starosti, i po tadašnjim jugoslovenskim fudbalskim regulama stekao pravo da može karijeru nastaviti u inostranstvu, potpisao je 1975. godine ugovor sa njemačkim prvligašem *Ajntrahtom* iz Braunšvajga u kojem je igrao do 1981. godine. Za reprezentaciju Jugoslavije je u periodu od

Danilo Popivoda (1947-2021)

1972. do 1977. godine odigrao 20 utakmica i postigao 5 golova. Učesnik je Svjetskog prvenstva 1974. godine u Njemačkoj i Evropskog prvenstva 1976. u Beogradu. Jugoslavija je u polufinalu Evropskog prvenstva protiv moćne Njemačke odigrala prvo poluvrijeme koje se smatra jednim od najboljih u njenoj fudbalskoj istoriji. Povala je u 19. minutu golom za pamćenje prodornog Popivode, koji je protutnjao pored najboljeg odbrambenog igrača svijeta Franca Bekenbauera i matirao legendarnog golmana Sipa Majera. Uslijedio je delirijum navijača na Marakani, slavilo se u domovima širom države, a posebna slavljenička atmosfera je bila u Lovćencu. Ispoljavana je na tradicionalni crnogorski način, pucnjima iz vatrenog oružja. Odjekivala je nezvanična prijestonica crnogorskih iseljenika kao nikada do tada, oglasili su se domaćini iz skoro svake kuće šaljući pozdrave svojim fudbalskim junacima. Danilo Popivoda, jedan od najboljih jugoslovenskih fudbalera svog vremena, preminuo je 2021. godine u u Crnoj Gori.

Miodrag Kustudić u dresu Herkulesa iz Alikantea

Miodrag Kustudić je rođen 1. aprila 1951. godine u Lovčencu, đe je i započeo fudbalsku karijeru u klubu *Njegoš*. Kao profesionalac u Jugoslaviji je igrao za *Spartak* iz Subotice (1967-1971), novosadsku *Vojvodinu* (1970-1974) i *Rijeku* (1974-1978) sa kojom je osvojio Kup Maršala Tita 1978. godine. U Španiji je igrao sa *Herkules* iz Alikantea (1978-1981) i *Real Majorku* (1981-1983). Bio je snažan i borben centrafor, novinari su ga prozvali „nebeski skakač“ zbog visokog odraza i sjajnog udarca glavom. U Alikanteu je brzo postao ljubimac publike. Ljubav navijača prema njemu se rodila nakon prvog meča *Herkulesa* protiv najvećeg rivala *Valensije*, čiju navalu je predvodio čuveni argentinski napadač Mario Kempes. Utakmicu je u svoju korist riješio *Herkules* sa 3:0, sva tri gola dao je

Kustudić, a navijači su dobili novog idola skandirajući mu od milja „Pepe“. Kakav je trag ostavio crnogorski fudbaler u Alikanteu govori i podatak da je 32 godine nakon njegovog posljednjeg meča u tom gradu, na posebno priređenoj svečanosti 21. aprila 2013. godine, ulaz broj 9 na stadionu „Hoze Riko Peres“ dobio ime po njemu.

U fudbalskom smislu Lovćenac se odužio Jugoslaviji, ali nije ostao dužan ni fudbalskoj Crnoj Gori. Na prvoj zvaničnoj utakmici crnogorske reprezentacije protiv nacionalnog tima Mađarske, odigranoj 27. marta 2007. godine, na severnoj tribini stadiona u Podgorici uočljiv je bio transparent razapet od strane dvadesetak navijača iz Lovćenca koji su na istorijski meč doputovali u organizaciji Udruženja Crnogoraca Srbije „Krstas“. Nakon intoniranja himni jedan

Savo Pavićević reprezentativac Crne Gore

fudbaler Crne Gore se izdvojio, dotrčao do ševerne tribine i pozdravio navijače i transparent iz svog rodnog mjesta. Cijeli stadion je aplauzom pozdravio taj gest. Bio je to **Savo Pavićević** stameni odbrambeni fudbaler koji je narednih 7 godina kao standardni reprezentativac 39 puta oblačio državni dres Crne Gore. Savo Pavićević je rođen 11. decembra 1980. u Lovčencu. U karijeri je pored matičnog kluba *Njegoš* igrao za *Hajduk* iz Kule, *Vojvodinu* iz Novog Sada, za bundesligaša *Enerdži* iz Kotbusa, *Kavalu* iz Grčke, izraelske klubove *Makabi* i *Hapoel* iz Tel Aviva, kiparsku *Omoniju* iz Nikozije, *Crvenu zvezdu* iz Beograda, a karijeru je završio u *Spartaku* iz Subotice. Da ova priča o Lovčencu i njegovom fudbalskom kvartu do kraja bude zanimljiva doprinosi činjenica da je i Savo Pavićević odrastao u trećem reonu.

Fudbalskim žargonom rečeno, ako je za vrijeme Jugoslavije lovčenački treći reon bio protiv „crvene furije”, onda su nakon obnove crnogorske nezavisnosti taj reon i cijeli Lovćenac svim srcem bili za „crvene hrabre sokole”.

Lovčenačka olimpijska medalja

Košarka, zasigurno jedan od najpopularnijih ekipnih sportova na planeti, je prisutna u programu Ljetnih olimpijskih igara od 1936. godine i igara u Berlinu kada je prvi put održano takmičenje u muškoj konkurenciji. Četiri decenije kasnije, 1976. godine u Montrealu, u redovnom programu igara je uključena i ženska košarka. Već na narednoj Olimpijadi koja je održana u Moskvi 1980. godine u ženskoj konkurenciji debituje i reprezentacija SFR Jugoslavije.

Olimpijske igre u Moskvi su bile po mnogo čemu specifične, a najviše po

bojkotu Sjedinjenih Američkih Država zbog intervencije SSSR u Avganistanu i ulaska sovjetskih trupa u Kabul. Njihov potez slijedili su i Savezna Republika Njemačka, Kanada, Izrael, Japan, Norveška, Turska ... Neke zemlje su učestvovala na Igrama, ali su bojkotovale ceremoniju otvaranja, poput Francuske, Italije, Belgije ili Holandije, dok su sportisti Danske, Republike Irske, Španije, Portugalije, Australije ili Novog Zelanda na sportskim borilištima nastupali pod olimpijskom zastavom. Ovo su bile prve Olimpijske igre održane u nekoj socijalističkoj zemlji.

U Lovčencu, malom vojvođanskom mjestu u srcu bačke ravnice, sa posebnom pažnjom se pored televizijskih ekrana i radio prijemnika pratio olimpijski turnir reprezentativnih ekipa u ženskoj košarci. Centar jugoslovenskog tima i članica prve petorke je bila **Sofija Pekić**, rođena Lovćenčanka. Ova sjajna košarkašica sa ogromnom energijom i urođenim pobjedničkim duhom je potomak crnogorskih iseljenika Marka Pekića iz Crmnice i Vukosave, đevojački Pešikan, iz Cuca, koji su se nakon Drugog svjetskog rata, u potrazi za boljim životom, zajedno sa nekoliko hiljada drugih Crnogoraca iz cetinjskog i barskog sreza naselili u Lovćenac.

Učešće Jugoslavije na ženskom turniru na moskovskoj Olimpijadi je istorijsko po dva osnova - bilo je premijerno i osvojena je medalja. U do kraja neizvjesnoj utakmici za ulazak u finale izgubile su od Bugarske sa dva koša razlike (81:79). U borbi za treće mjesto srčane jugoslovenske sportske heroine su 30. jula 1980. godine u dramatičnom meču pobijedile selekciju Mađarske rezultatom 68:65 i okitile se bronzanom medaljom. Najbolja i najefikasnija igračica tog meča,

Slavlje nakon osvojene bronzane medalje na OI u Moskvi

koji je upisan zlatnim slovima u anale jugoslovenskog sporta, bila je Sofija Pekić sa postignutih 29 poena. Na cijelom olimpijskom turniru imala je prošek od preko 20 poena (šest mečeva, 121 poen). I ne samo to – sa legendarnim jugoslovenskim košarkašem Draženom Prajom Dalipagićem proglašena je za najbolji košarkaški par na Olimpijskim igrama.

U toj sjajnoj selekciji jugoslovenskih igračica koje su u Moskvi dominirale sportskom elegancijom, šarmom, ali i ratničkim mentalitetom, vještinom i snagom, Sofija Pekić nije bila usamljena ni po mjestu rođenja, ni po postojbini svojih predaka. Sa njom u timu su bile i Zorica Đurković, jedna od najboljih košarkašica Evrope svih vremena koja je nenadmašnim skok šutem, u muškom stilu, rješavala mnoge utakmice i tada mlada Jasmina Perazić koja je kasnije napravila sjajnu karijeru u SAD i ušla u Kuću slavnih američke ženske košarke u Noksvilu, Tenesi. Njihovi očevi su crno-

gorski iseljenici koji su se nakon Drugog svjetskog rata kolonizovali u Lovćenac, a onda dalje nastavili svoju seobu, jedan prema Dubrovniku a drugi Novom Sadu.

Sofija Pekić je rođena 15. februara 1953. godine u Lovćencu i relativno kasno je počela da se bavi košarkom. Izuzetno talentovana, sve propušteno nadoknabila je upornošću, radom i posvijećenošću. Iako nije bila izrazito visoka, sa svojih 184 cm igrala je na poziciji centra dominirajući pod koševima. Borbenošću i vještinom izlazila je kao pobjednica iz duela sa znatno višočijim protivnicima. Njen pobjednički mentalitet i energija koja ne posustaje tokom cijele utakmice stimulatивно su djelovali na ostale igračice, pa su često pobjeđivale utakmice koje su drugi već videli kao izgubljene.

Impozantna je kolekcija klupskih trofeja Sofije Pekić osvojenih sa *Crvenom zvezdom* iz Beograda u kojoj je provela najve-

ći dio svoje karijere. Najznačajniji uspjeh je osvajanje Kupa evropskih šampiona 1979. godine, kada su košarkašice jugoslovenskog prvaka u finalnoj utakmici u La Korunji deklasirale mađarski *BSE* iz Budimpešte rezultatom 97:62 i postale prvi jugoslovenski ženski košarkaški klub koji se okitio evropskim trofejem. Tu su i šest uzastopnih šampionskih titula u prvenstvu Jugoslavije u periodu od 1976. do 1981. godine, kao i osvojena četiri nacionalna Kupa (1974, 1976, 1979. i 1981. godine). Izuzetna generacija *Crvene zvezde*, koju su zvali „kaznena ekspedicija” je u sezoni 1978/79. u roku od samo nekoliko sedmica uspjela da osvoji triplu krunu – Kup šampiona, titulu prvaka Jugoslavije i nacionalni Kup. Jedna od najjačih karika u crveno bijelom timu bila je sjajni strijelac i skakač Sofija Pekić. Sa njom u timu beogradski klub je 1981. godine uspio da stigne do još jednog finala Kupa evropskih šampiona, ali je u finalnoj utakmici čuvena *Daugava* iz Rige (Letonija) bila prejak rival. U konkurenciji velikog broja vrhunskih sportista i klubova iz svih sportova košarkašica Sofija Pekić je dva puta (1977. i 1984.) izabrana za najbolju sportistkinju Sportskog društva *Crvena zvezda*.

Sa reprezentacijom Jugoslavije Pekićeva je osvojila tri medalje na velikim takmičenjima. Pored bronzane medalje sa Olimpijade u Moskvi, u kolekciji ima

srebrno odličje sa šampionata Evrope održanom u gradu Poznanju u Poljskoj 1978. godine, kada je bila prvi strijelac tima sa 129 poena na osam utakmica, i bronzanu medalju sa Evropskog prvenstva u Jugoslaviji 1980. godine.

Definitivno, Sofija Pekić je obilježila najtrofejnije reprezentativno i klupsko vrijeme, kada je ženska košarka na jugoslovenskim prostorima u pitanju. Pri zalasku karijere igrala je i nekoliko sezona u Italiji za *Vartu* iz Peskare, a nakon završetka aktivnog igranja dugo godina je radila kao pedagog u Sportskom centru „25. maj” u Beogradu, đe je imala i svoju školu košarke. Bavila se i humanitarnim radom zajedno sa svojom dugogodišnjom prijateljicom i sjajnom košarkašicom, pokojnom Vukicom Mitić. Legenda jugoslovenske košarke Sofija Pekić danas svoje penziomerske dane provodi na relaciji Beograd – Lovćenac.

Prošlo je više od 4 decenije od osvajanja olimpijske medalje u Moskvi, vrijeme rađa zaborav i polako blijede sećanja... ali taj istorijski događaj živi i dalje u memoriji zaljubljenika basketa širom bivše Jugoslavije. Živi i u Lovćencu i među crnogorskim iseljenicima širom svijeta, zahvaljujući Sofiji Pekić, jednoj od najboljih jugoslovenskih košarkašica svih vremena.

Sofija Pekić